

Lärande i förändring

SVERDs höstkonferens 141023

Högskolans kursutbud, MOOC och examina

Lars Haikola

Utredare Högskolans utbildningsutbud

Disposition

- **Svensk högre utbildning 2014**
 - fakta, karakteristika, trender
- **Vilken kunskap saknar vi om svensk högre utbildning?**
 - Uppdraget till Kommittén för högskolans utbildningsutbud
- **Vilken roll har distansutbildningen i svensk högre utbildning och vad innebär MOOCs för Sverige och världen?**
- **Värdet av examina och den svenska paradoxen.**

Universitet och högskolor Årsrapport 2014 (UKÄ Rapport 2014:7)

- 34 universitet o högskolor (+ 14 enskilda mindre)
- 75.700 anställda (60.200 helårspers.), varav 2/3 akademiker
- 414.000 reg studenter (-2%) [301.300 helårsstud (- 2 %)]
 - varav 59 % kvinnor
 - varav 90.400 nybörjare (-1%)
 - varav 34.000 inresande studenter (-11 %)
- 19.100 forskarstudenter
 - varav 48 % kvinnor
 - varav 3.100 nybörjare (-20 %)
 - varav 1.250 utl fo stud nybörjare

➤ *1/2 miljon individer i högskolan!*

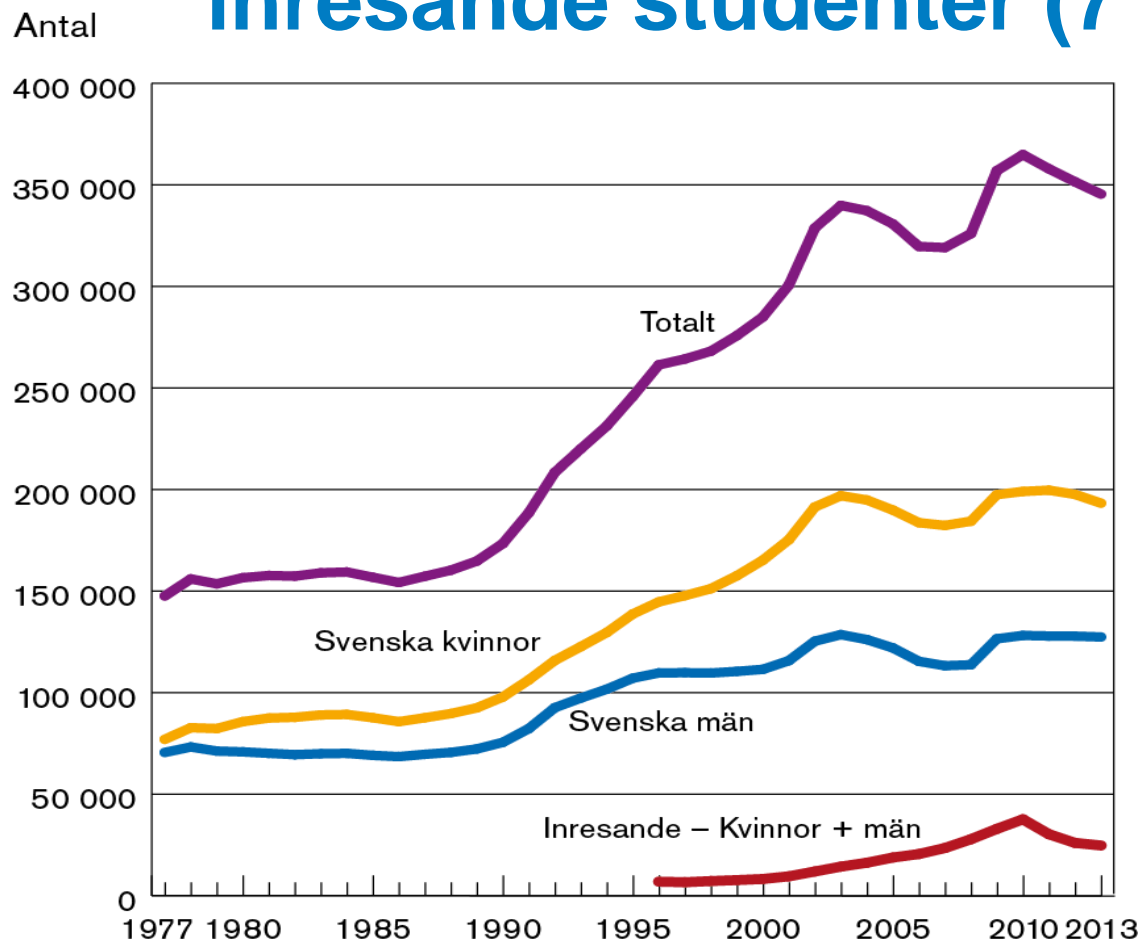
Högskolesektorns kostnad

- **74.1 miljarder kr (+ 2 miljarder kr) inkl studiemedel (11.1 miljard kr)**
- **2.0 % av BNP**

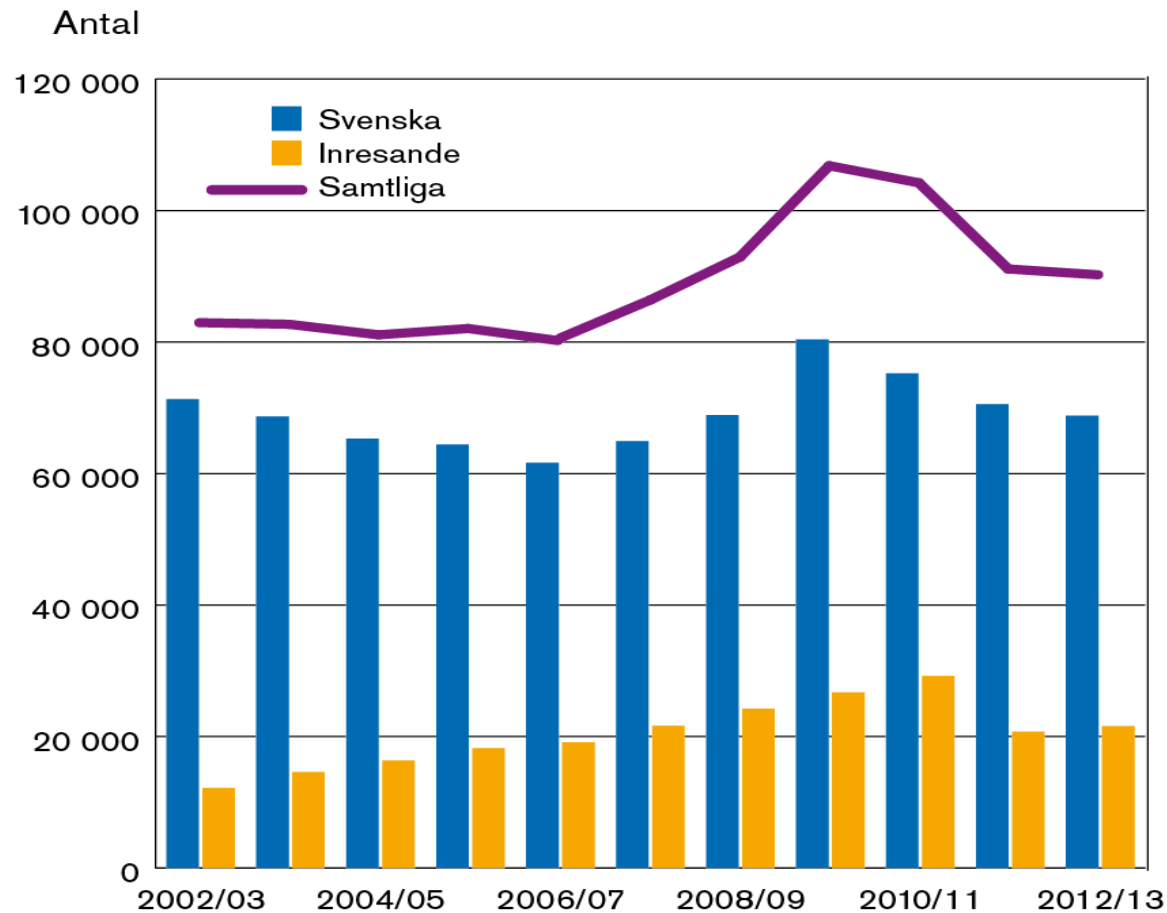
Karakteristika o trender 2014

- **Högskolan fortsatt mycket stor – trots viss minskning av studenter**
- **Svårare att komma in – färre nybörjare i högskolan**
- **Allt yngre studenter**
- **Allt mer programinriktat utbildningsutbud**
- **Prestationsgraden ökar något**
- **Allt fler examina**
- **Allt längre utbildningstid**
- **Mer välutbildade lärare**
- **Trots ökade forskningsresurser – färre nybörjare på forskarnivå!**
- **Högskolan alltmer forskningstung – balansen utbildning – forskning förändrad**

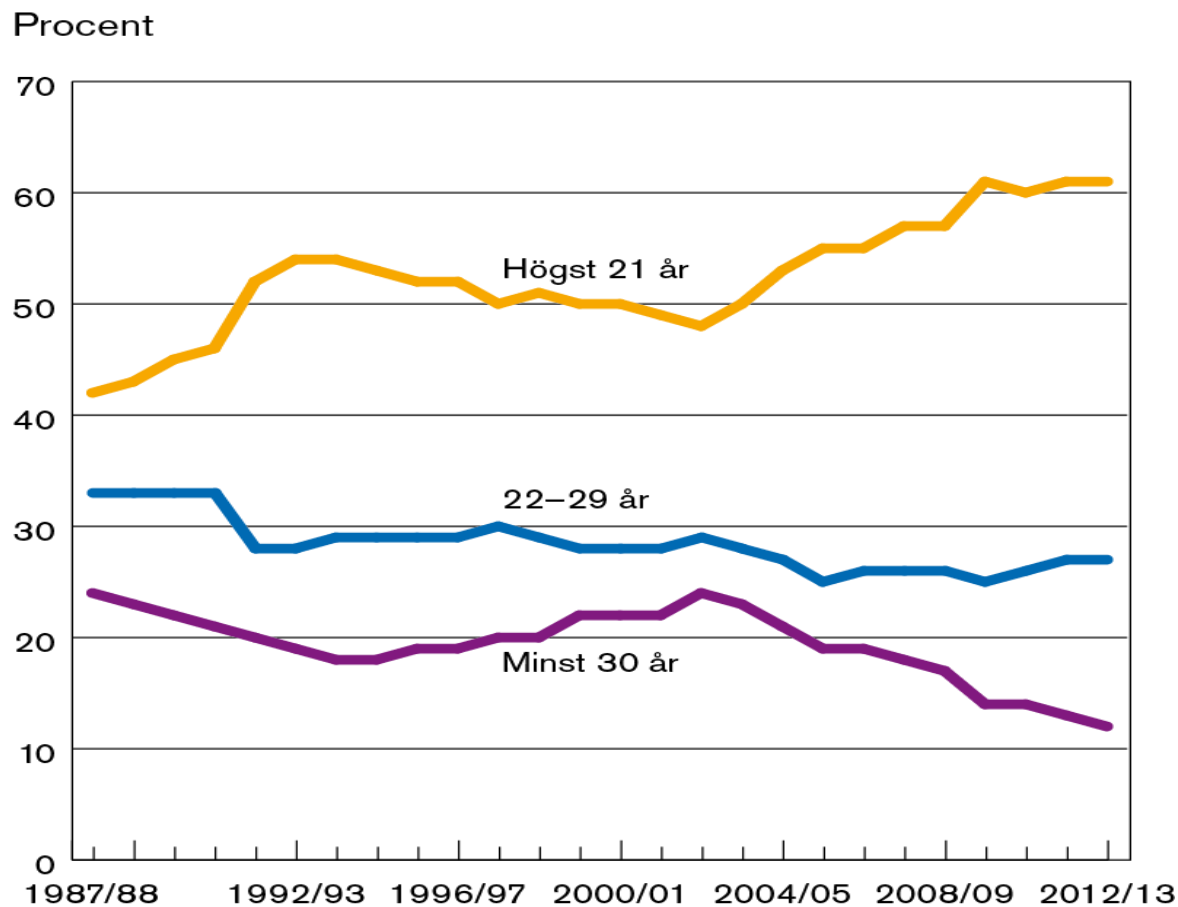
345 500 registrerade studenter höstterminen 2013, varav 25 000 inresande studenter (7 %)

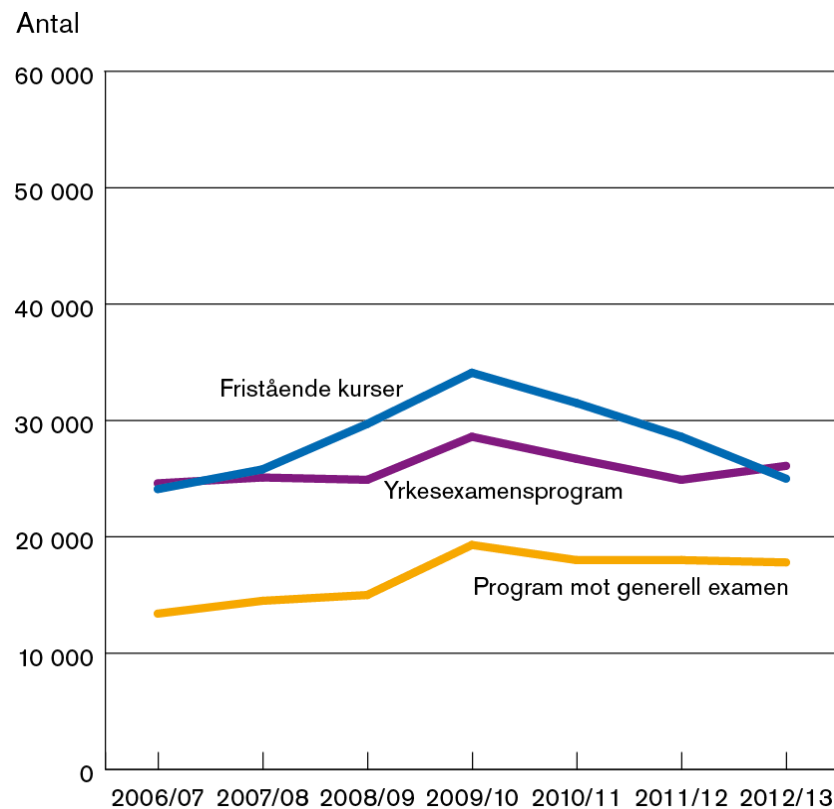
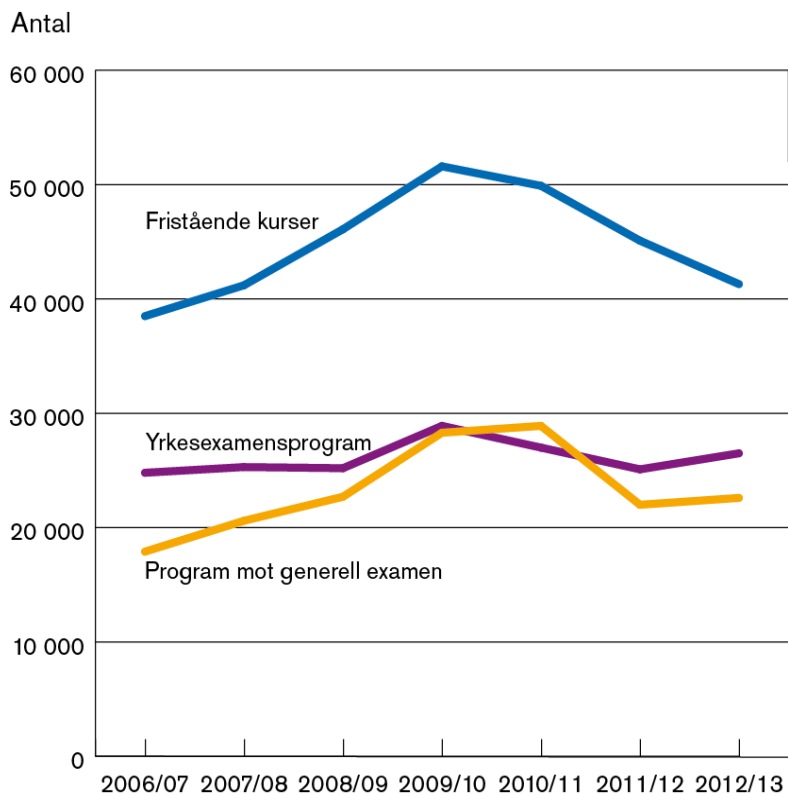
Fortsatt färre nybörjare i högskolan

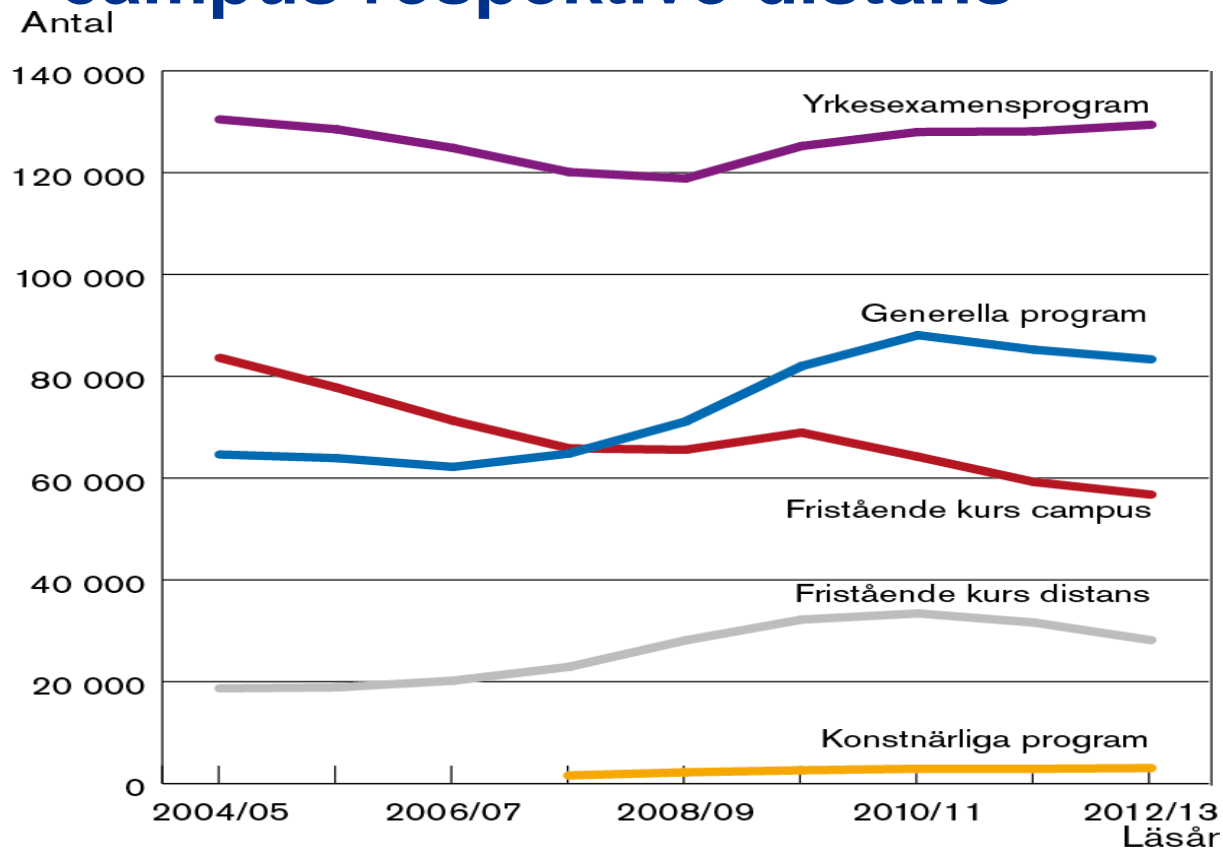
Markant föryngring av nybörjarna

Antal högskolenybörjare fördelade efter studieförform – totalt, samt exklusive inresande studenter

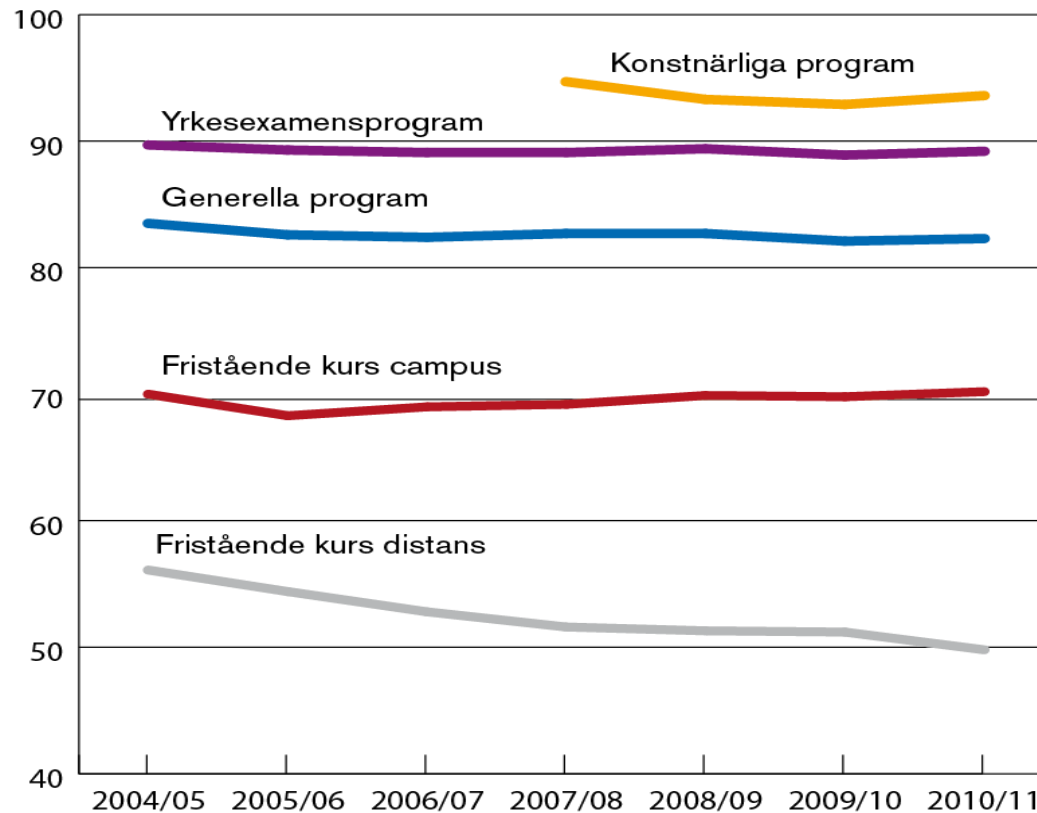

Antal helårsstudenter på yrkesexamensprogram, generella program, konstnärliga program samt på fristående kurser på campus respektive distans

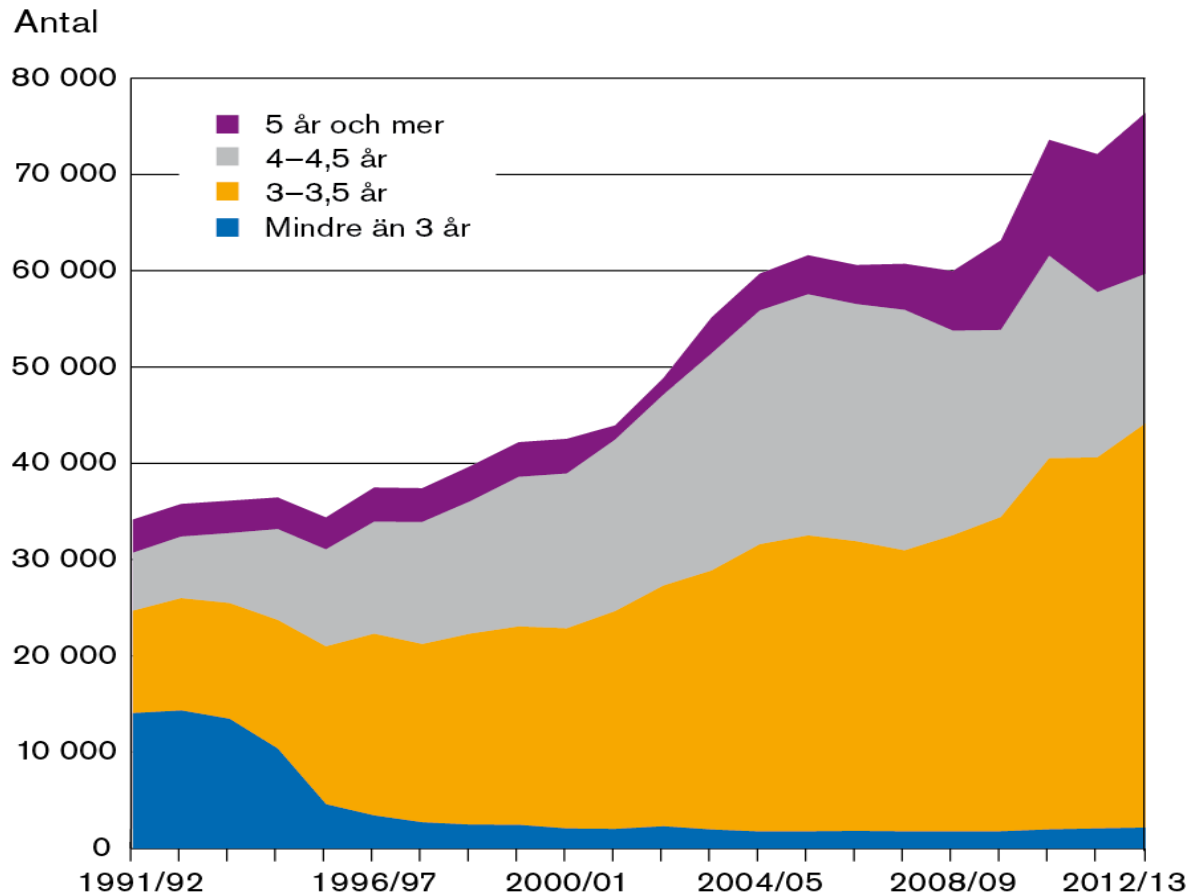

Prestationsgraden har upphört att sjunka – utom för fristående kurser på distans

Procent

Fler examina o allt längre utbildningstid i avlagda examina

Sammantaget - den svenska högskolan 2014

- **Högskolan är mycket stor - den största statliga arbetsgivaren - o fortsatt växande**
- **Mer resurser än någonsin**
- **Mer efterfrågad än någonsin o har fortsatt högt förtroende**

men också

- **Högre krav o fler utmaningar än någonsin!**

Från centralstyrning till lärosätesstyrning

- H 77 – högskoleutbildning som social ingenjörskonst – fem yrkesutbildningssektorer - central styrning av dimensioneringen vid varje lärosäte
- ”Frihetsreformen” 1993 – centralstyrningen upphävs – statsmakterna anger examensmål för ett fåtal samhällsvitala examina – även denna styrning försvann efterhand
- Idag – lärosätena har ansvar för att dimensionera utbildning
- *”Systemkunskapen” om det nationella utbildningsutbudet har urholkats*

Utredning om högskolans utbildningsutbud; U 2014:09

Utredaren ska

- I. beskriva utvecklingen och sammansättningen av utbildningsutbudet i högskolan ur ett helhetsperspektiv såväl på nationell nivå som på lärosätetsnivå under de senaste 20 åren,**

U 2014:09

2. i beskrivningen uppmärksamma t.ex. fördelningen mellan fristående kurser och kurser inom program, fördelningen mellan master- respektive magisterutbildningar, andelen kurser och utbildningar som har en mer direkt arbetsmarknadsanknytning och utbildningar och kurser som främst ges i bildningssyfte, utbudet av utbildningar som leder till examen och utbudet av utbildningar av fortbildnings- och vidareutbildnings- karaktär,

U 2014:09

- 3. göra en bedömning av och föra ett resonemang om huruvida balansen i högskolans utbildningsutbud är väl avvägd med hänsyn till studenternas efterfrågan, arbetsmarknadens behov och samhällets övriga behov och målet att utbildning i högskolan ska ha hög kvalitet och att studenterna ska ha möjligheter till progression i utbildningen.**

U 2014:09

Utredaren ska också beskriva utvecklingen och föreslå åtgärder inom bl.a. följande specifika områden:

- **sommarkurser och distansutbildning**
- **öppen nätbaserad utbildning**
- **vissa examensfrågor, och**
- **användning av ersättningsbelopp för utbildning.**

En ny form av öppen nätbaserad utbildning

- analysera möjligheter och eventuella hinder med ett införande av en öppen nätbaserad utbildning i svensk högskola i relation till den internationella utvecklingen, inklusive finansiering och eventuellt tillgodoräknande av kurserna, och
- föreslå om och i så fall på vilket sätt och i vilken omfattning en öppen nätbaserad utbildning skulle kunna rymmas inom ramen för den svenska högskolan och vilka konsekvenser detta skulle få.

Dvs

Vad händer i omvärlden?

- finansiering
- tillgodoräknande - kvalitetssäkring
- MOOCs som del av det reguljära utbildningsutbudet?
- är det önskvärt? Fördelar o nackdelar

Vad händer i omvärlden?

Mål i enlighet med EU:s fördrag

- Med utgångspunkt i EU:s långsiktiga åtagande att göra **livslångt lärande** och **rörlighet** till verklighet, att förbättra utbildningens kvalitet och effektivitet och att öka kreativiteten och innovationsförmågan anges i artikel 165.2 i EUF-fördraget specifikt unionens mål på områdena utbildning, yrkesutbildning, ungdomsfrågor och idrott. Vissa mål är särskilt relevanta för högre utbildning, nämligen att
 - utveckla den europeiska dimensionen inom utbildning,
 - främja rörligheten för studerande och lärare, bl.a. genom att verka för ett akademiskt erkännande av examensbevis och studietider,
 - främja samarbete mellan utbildningsanstalter,
 - utveckla utbytet av information och erfarenheter i frågor som är gemensamma för medlemsstaternas utbildningssystem, och
- **främja utvecklingen av distansundervisning.**

Ur Europaparlamentets hemsida

MOOC – en ”disruptive innovation”?

- **Teknikgenombrott som revolutionerar HE**
 - lösning på massutbildning i ett Humboldtideal?
 - lösning på att alla erbjuds HE?

eller

- **en kontinuerlig utveckling av nätbaserad distansutbildning?**

Min mening

- **MOOC är ett komplement i högre utbildning; inte en ersättning för campusutbildning**

MOOC - styrkorna

- **Öppenheten**
 - inga förkunskapskrav
 - utan kostnad – för kursdeltagaren
 - distribueras till många
 - ”folkbildning”
- **Utvecklar högre utbildning**
- **Stärker internationalisering o lärosätets status (marknadsföring)**
- **Breddar rekrytering av studenter**
- **Stärker samverkan med samhället**

MOOC - svagheterna

- **Resurskrävande utveckling**
- **Oklar finansieringsmodell**
- **Svag kvalitetssäkring**
- **Svag genomströmning**

Finansieringen

- **MOOCs är avgiftsfri för studenten – men en kostnad för lärosätena**
 - Att utveckla MOOCs är en *resursintensiv* verksamhet
 - *även om spridning på många drastiskt minskar ”styckkostnaden”*
- ***Vem finansierar MOOCs - There are no free lunches!***

Finns det en affärsidé med MOOCs?

Det sker mycket stora investeringar i MOOC-plattformar!

- Förtärkning av eliten – små lärosäten slås ut?
- Kurser o undervisningsmaterial kommersialiseras av *lärosätena*?
- MOOCs-”studenter” bildar en kommersiell databas?
- Learning Analytics – för kommersialisering?

***M i Massive* står för studenter – inte kurser**

- **Coursera: 500 kurser (senare uppgift annan källa: 700)**
- **Udemy: 8000 kurser**
- **Europeiska universitet: 345 kurser**

EUA Occassional Papers. MOOCs - Massive Open Online Courses, Michael Gaebel, Jan 2014

- **Svenska lärosätens kursutbud ht 2013: 43.000 kurser**
- **Vid varje lärosäte utgör MOOCs en begränsad andel av det totala kursutbudet**
- **Ännu svårt bygga hela program (Georgia Tech + ?)**
- **Alltså: MOOCs ersätter ej traditionell utbildning**

Kvalitetsfrågan I

- **Hur kvalitet ska upprätthållas i HE är ett generellt problem – i MOOC ett akut problem**
- **Examination är en del av universitetets idé o en del av utbildningen – examination garanterar kvalitet**
- **MOOC karakteriseras av icke - examination**
- **Förändras idag?**

Kvalitetsfrågan II

- **Basen i svenskt utbildningssystem är *kursen***
- ***Därför - huvudsaklig kvalitetssäkring av MOOCs måste ligga på lärosätena***
- ***Kan MOOCs sättas samman till en examen?***
- ***Om ja: lärosätena måste göra resultatkontroll***
- ***Om nej: studenter o arbetsmarknad avgör om examen blir obsolet – ett hot mot universitet o högskola!***

Juridiska frågan I

HF 1 kap 4 §

- **Med student avses i denna förordning den som är antagen till och bedriver högskoleutbildning, ...**

Juridiska frågan II

- MOOCs har ingen antagning – därför har MOOCs inga ”studenter”
- ”Studenter” har väl reglerade rättigheter o skyldigheter – som MOOCare saknar
- Men – istället gäller *den vanliga relationen myndighet – medborgare*. MOOCaren har rättigheter som *medborgare*
- All form av ”intygsgivning”, certifiering”, ”examination” blir en form av myndighetsbeslut

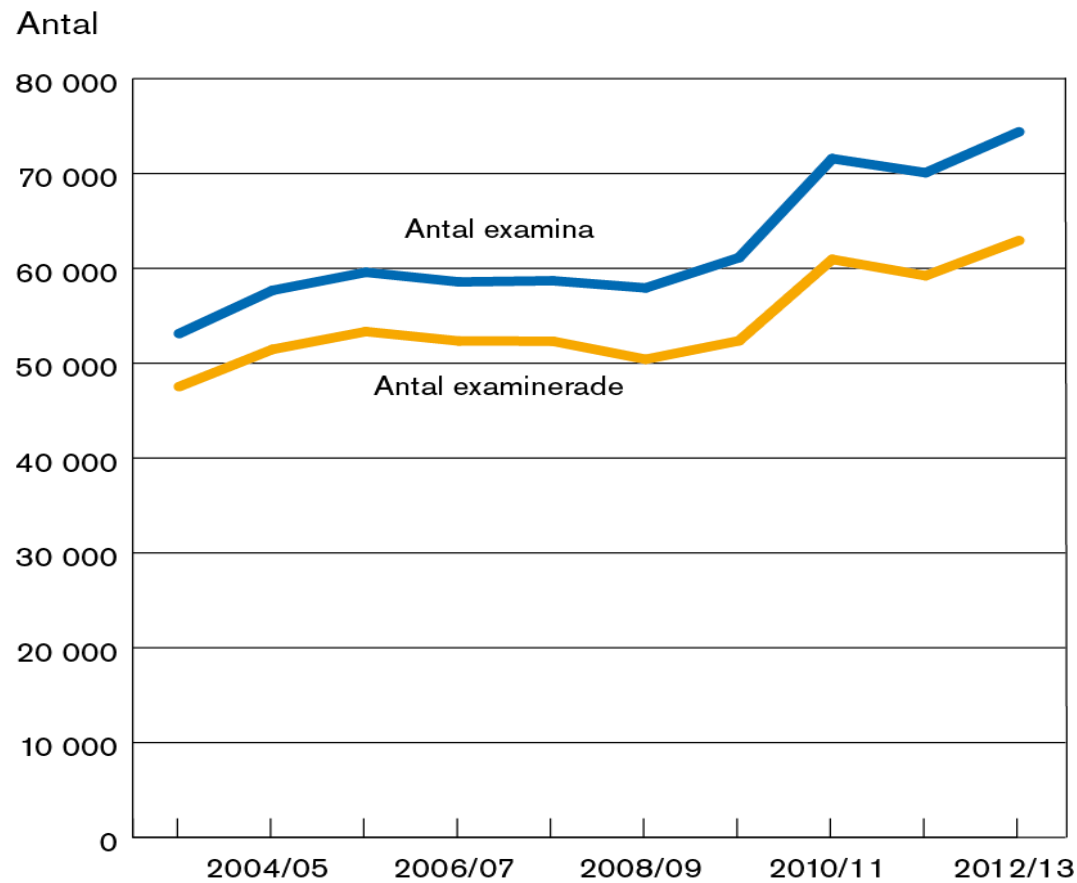
Alltså ...

- **Högre utbildning har länge stått inför stora utmaningar kring massutbildning o finansiering o kvalitetskontroll**
- **HEIs måste engagera sig i nya tekniska lösningar för att distribuera utbildning – bl a MOOCs. *Distansutbildning o MOOCs utvecklar HE!***
- **Kvalitetssäkring är den stora utmaningen för MOOCs. I universitets o högskolans idé ingår kvalitetssäkring genom examination o *examen*.**

Två unikt svenska karakteristika angående examina

- **Många studenter tar ej ut examen
överhuvud**
- **Dubbla examina - alltfler studenter tar ut
mer än en examen**
 - Dubbelexamina 9.400 individer
 - Trippelexamina 1.000 individer
 - Bolognareformen – ny examensstruktur medför
fler examina

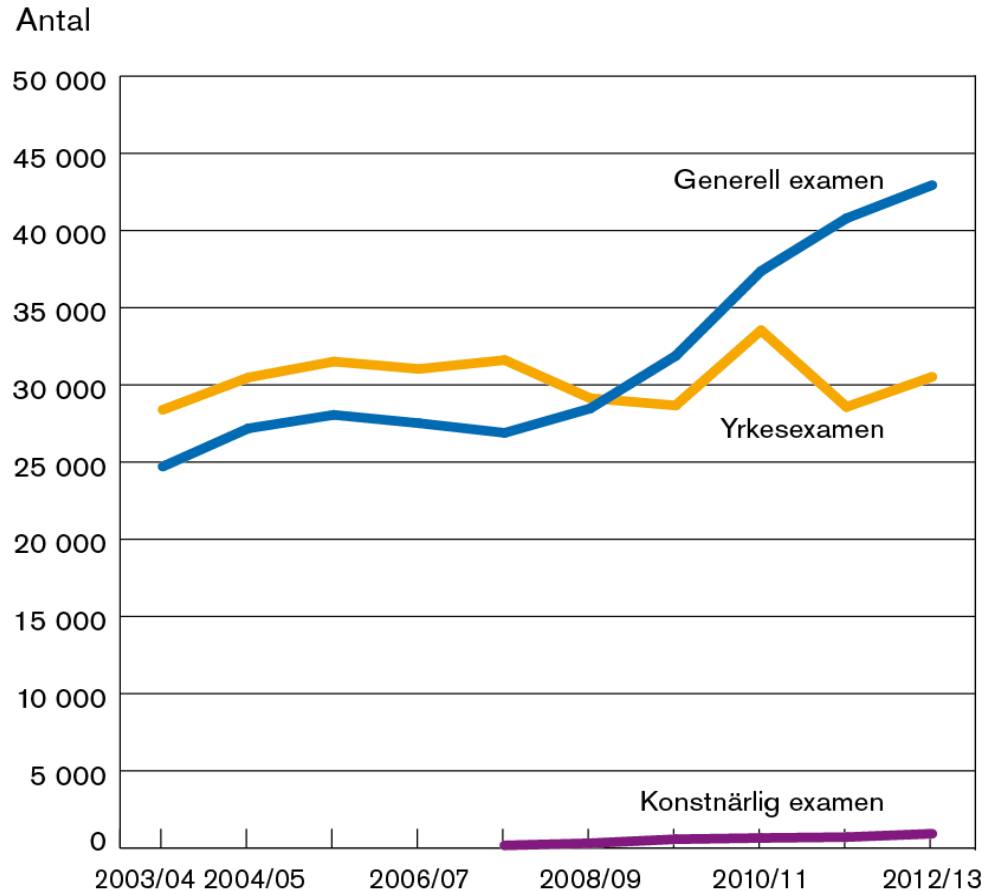
Examina o examinerade

Om examina

- **Generella examina är fler än yrkesexamina – trendbrott 2009/10!**
- **Kvinnor tar examen i högre utsträckning än män – gäller alla typer av examina utom masterexamen**

Antalet generella examina fortsätter att öka medan yrkesexamina varierar

Sammantaget

- **Totalt antal examina 74.400**
- **Totalt antal examinerade individer 62.900**
- **Totalt antal examinerade *svenska* individer 52.600**
- **Totalt antal förstagångsexaminerade individer 44.400 – stabilt sedan 2006**

Alltså ...

- **MOOCs illustrerar att universitet o högskolor inte har monopol på tertiär utbildning**
- **Det finns ett ökande antal utbildningsanordnare även av tertiär utbildning – av olika kvalitet, både bra o dålig**
- **Universitet o högskolor har bara monopol på *examina!***

- **Framtiden för MOOC beror inte enbart hur lärosätena agerar, utan även hur studenter agerar o hur arbetsmarknaden tar emot ”MOOC-studenter”**

Därför

- **Vi bör vårda examina!**

**Tack för uppmärksamheten o
tack för ert stora bidrag till utvecklingen
av högre utbildning i trettio år!**

